

Sygn. akt VI U 1577/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszcy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Janusz Madej

Protokolant st. sekr. sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 r. w Bydgoszcy na rozprawie

odwołania **I. K.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.**

z dnia 12 marca 2013 r. znak (...) - (...)

w sprawie **I. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych**

Oddziałowi w B.

o wypłatę wstrzymanej emerytury

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do wypłaty ubezpieczonej I. K. wstrzymanej emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku,

II żądanie zapłaty odsetek od wstrzymanych świadczeń emerytalnych za okres wskazany w punkcie I wyroku przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B..

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2013 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wstrzymał od dnia 1 października 2011 roku wypłatę emerytury ubezpieczonej I. K. z uwagi na fakt, iż ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy. Powyższa decyzja została wydana w oparciu o przepis art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten został dodany przez art. 6 pkt.2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726) i obowiązuje od dnia 1 stycznia 2011 roku, natomiast w stosunku do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy, przepis ten stosuje się – zgodnie z art. 28 w/w ustawy- od dnia 1 października 2011 roku.

W dniu 27 listopada 2012 roku ubezpieczona w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku złożyła w pozwanym organie rentowym wniosek o wznowienie wypłaty świadczenia. Decyzją z dnia 19

grudnia 2012 roku pozwany organ rentowy wznowił wypłatę emerytury ubezpieczonej od dnia 22 listopada 2012 roku - od dnia publikacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Decyzją z dnia 12 marca 2013 roku pozwany organ rentowy odmówił uchylecia decyzji z dnia 13 października 2011 roku, w części, w jakiej decyzja ta zawieszala na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku. W uzasadnieniu decyzji, pozwany wskazał, iż Trybunał Konstytucyjny nie wskazał ani w wyroku ani w jego uzasadnieniu innej daty utraty mocy prawnej w/w przepisów. Tym samym wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 roku okresu zawieszenia emerytur na podstawie przepisu art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS.

Ubezpieczona I. K. od powyższej decyzji złożyła odwołanie, wskazując, iż nie zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego i wniosła o wypłatę emerytury w okresie od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku oraz wypłatę odsetek.

W odpowiedzi na odwołanie, pozwany wniosł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w wydanej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że wiążą one wszystkich adresatów, nie wyłączając sądów, a zatem winny być przez nie respektowane. W doktrynie i orzecznictwie odnośnie skutków wyroków Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się ich różnicowanie zależnie od treści orzeczenia. Przede wszystkim skuteczność czasową swoich orzeczeń może określać Trybunał i wtedy orzeczenie wywołuje skutek od tej daty. Jednak zdecydowana większość orzeczeń, w tym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. dotyczący konstytucyjności art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie zawiera stanowiska dotyczącego ich skuteczności czasowej, dlatego też należy rozstrzygnąć, jaki jest skutek takich orzeczeń. Zauważyć należy, że w doktrynie trwa spór, czy orzeczenia Trybunału są skuteczne ex nunc, czyli, że działają dopiero od opublikowania sentencji orzeczenia w Dzienniku Ustaw, czy też ex tunc, co oznacza, że orzeczenie Trybunału ma skutek wsteczny, czyli usuwa zakwestionowaną normę prawną od chwili jej wejścia do systemu prawnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że orzeczenia Trybunału są skuteczne ex tunc. W wyroku z dnia 20 maja 2008 r. I CSK 379/08 (OSNC 2009/12/172) Sąd Najwyższy stwierdził, że problem skuteczności orzeczeń Trybunału należy rozważać na poziomie wykładni funkcjonalnej i w powiązaniu z pozycją ustrojową Trybunału. Sąd Najwyższy, analizując pozycję ustrojową Trybunału, podkreślił, że jest on „bardziej sądem niż ustawodawcą, w przeciwieństwie bowiem do ustawodawcy nie ma bezpośredniej legitymacji pochodzącej z powszechnych wyborów.

Działanie Trybunału jest rodzajem postępowania sądowego, do którego w sprawach nieuregulowanych stosuje się k.p.c., Trybunał jest sądem prawa, gdyż spór dotyczy samego prawa, a nie interpretacji lub zastosowania. Podstawowe zadanie Trybunału to stwierdzenie niezgodności norm prawnych z normami prawnymi wyższego rzędu w hierarchii źródeł prawa, ma ono charakter ustalający, a nie kształtujący. Trybunał orzeka o niezgodności z Konstytucją, ale niezgodność ta nie istnieje wyłącznie w chwili orzekania przez Trybunał, lecz występuje wcześniej. Z dogmatycznego punktu widzenia chwila badania przez Trybunał wzajemnej relacji norm nie jest istotna, znaczenie ma to, odkąd w systemie prawnym pojawia się norma prawa niższego rzędu niezgodna z normą prawną nadrzędną. Pozwala to przyjąć, że - co do zasady - orzeczenia Trybunału mają moc wsteczną, są skuteczne ex tunc."

Przedstawione stanowisko Sądu Najwyższego Sąd Okręgowy podziela w całej rozciągłości, podkreślić również należy, iż podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 16 stycznia 2013 roku (sygn. III AUa 1079/12) który to wyrok zapadł na tle analogicznego stanu faktycznego jak w sprawie niniejszej. Przy orzeczeniach Trybunału o

charakterze kasatoryjnym, czyli orzekającym jak w niniejszym przypadku o niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu, dotychczasowa norma prawna jest ostatecznie eliminowana z systemu prawnego. Skutkiem takiego wyroku Trybunału jest możliwość sanowania rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniach między innymi sądowych, co wynika z treści art. 190 ust. 4 Konstytucji. Zgodnie z tym przepisem orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Oceniając skutki wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1285).

Ubezpieczona I. K. kwalifikuje się do tej kategorii osób, gdyż prawo do emerytury przyznane jej zostało decyzją (...) Oddziału w B. z dnia (...)r. od dnia 1 marca 2009 r. (dowód decyzja pierwszorazowa – k. 40 akt organu rentowego).

Przyjmując, że powyższy wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, stwierdzić należało, że utrata mocy obowiązującej zakwestionowanych nim przepisów, w tym art. 103a ustawy emerytalnej, nastąpiła od daty ich uchwalenia. W konsekwencji na gruncie tej sprawy zachodziła konieczność ponownego rozpoznania kwestii wypłaty świadczenia emerytalnego należnego odwołującej która objęta jest wymienionym rozstrzygnięciem Trybunału, z odniesieniem się do stanu prawnego, jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a tej ustawy. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r. ust. 2a art. 103 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a-z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...). Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane. Z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) przepis art. 103 a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty emerytury.

Podkreślić również należy, iż zgodnie z treścią przepisu art. 316 § 1 kpc : po zamknięciu rozprawy, sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. W dacie wydawania wyroku, przepis art. 103a ustawy FUS (zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny) został wyeliminowany z obrotu prawnego, bowiem w przypadku ubezpieczonej nie było podstaw do zawieszenia emerytury, co jednoznacznie wynika z treści wyroku wydanego przez Trybunał Konstytucyjny.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy na mocy przepisu art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję.

W punkcie II wyroku na podstawie przepisu art. 477¹⁰ §2 k.p.c. żądanie wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia Sąd Okręgowy przekazał do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu.

SSO Janusz Madej